

JUGOSLOVANSKI OBRITNIK

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRITNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

List izhaja enkrat na mesec, in sicer 8 Din., za pol leta 4 Din.; posamezna številka 15. vsakega meseca, ter stane za celo leto velja Din. 0'75. — Inzerati po dogovoru. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Pražakova ulica šte. 3.

V boj za pravo belo Ljubljano!

SLS je sklenila, da se udeleže njeni somišljeniki občinskih volitev skupno v Zvezi delovnega ljudstva, odločila se je za skupen nastop s koalicijo, katero je vlada nasilno razpustila. V ta namen priredi v **nedeljo, 26. novembra ob 1/2 10. uri dopoldne**

shod v veliki dvorani Uniona.

V soboto pred volitvami dne **2. decembra ob 1/2 7. uri zvečer** bo pa

skupen shod Zveze delovnega ljudstva
v veliki dvorani Uniona.

V Zvezi delovnega ljudstva ni nobenega nasprotnika-obrtnika! Najodličnejše predstavnike obrtnega stanu je SLS kandidirala med njimi — zvesta svojemu programu.

Kdo je vzbudil stanovsko zavest obrtništva v Sloveniji? Liberalna stranka prav gotovo ne! Za obrtnike se ni v Sloveniji nihče brigal. Vsa Slovenija je ječala pod bičem nekaterih oderuhov, ki so izkoriščali vse delovne stanove: kmetškega, obrtniškega in delavskega. V Ljubljani sami je 40 let vladajoča gospoda poznala obrtnika samo ob času volitev. Takrat ga je pošiljala na volišče z lepo donečimi obljubami, ki so pa po volitvah ostale samo na papirju. — Za obrtnika se je brigala **edinole SLS**. V Ljubljani se je že pred mnogo leti ustanovil Rokodelski dom, kjer se je vzgojilo dosedaj veliko število vzglednih katoliških mož.

Krog 90. leta je nastopil dr. Krek, ki je videl, kako ječe slovenski delovni stanovi pod izjemajočim izkoriščanjem materialnih frakerjev. Pri svojem velikem delu je bil med prvimi, ki je postavil v svet idejo, da se ne organizirajo samo kmetje in delavci, temveč tudi obrtniki. Vzgojil je več obrtnikov popolnoma po modernih načelih krščanske pravičnosti. Bil je med Slovenci prvi, ki jim je ustvaril njih program na shodu slovenskih delovnih stanov, ki se je vršil v jeseni l. 1895. Referent za obrtniške zadeve na tem shodu je bil že umrli g. Ban. — Obrtniški program, katerega je takrat koncipiral dr. Krek, se je dosledno izvajal. Dolgo vrsto let je vodil obrtnike v Sloveniji po iniciativi dr. Kreka g. Ivan Kregar. Vršili so se številni shodi v probujenje in gospodarsko povzdigo obrtnega stanu. Na teh shodih, ki jih je prirejal dr. Krek, se je učil tudi sedanjí voditelj liberalnih obrtnikov g. Engelbert Franchetti.

Kar se je organizatorično storilo za povzdigo obrtništva, je delo katoliških, SLS stranki pripadajočih mož. Dr. Krek je prirejal v Rokodelskem domu — dokler ni bil izvoljen v državni zbor — redne socialne tečaje in hodil na obrtniške shode, tako da so ga vsi obrtniki smatrali za svojega duševnega voditelja, četudi so nekateri politično pripadali našim smotrom nasprotni svobodomiselni stranki, katera je posebno med manjšimi obrtniki ob volitvah rekrutirala agitatorje, seveda proti visokim nagradam.

Na ljubljanskem rotovžu je vseh teh 40 let neomejenega gospodarstva vladal velik protekcionizem in so dobivali razna korita in dela le tisti obrtniki, ki so bili dobro zapisani pri ljubljanski rotovž obvladujoči advokaciji in bankokraciji.

Zato pa pričakuje stranka od zavednih ljubljanskih obrtnikov, da boste volili listo **Zveze delovnega ljudstva**, katere skrinjica je **druga**.

Nobeden naj ne ostane doma! Pripeljite tudi svoje prijatelje in znance na volišče! Prijavite se prostovoljno Vaši stranki za agitatorje, saj veste, kje poslujejo njeni okrožni volilni odbori.

Zmagati moramo in za vedno končati korupten, obrtnike izsesavajoči sistem!

Obrtno šolstvo v Jugoslaviji.

(Nadaljevanje.)

II.

Obrtno šolstvo v Jugoslaviji stoji pred velikimi nalogami. Kakor na vseh poljih, tako smo tudi tukaj začetniki. Zato ne bo odveč za naše obrtnike in merodajne oblasti, ako danes razmišljamo o tem, kake naloge nas čakajo, kake smeri morajo zavzeti država in posamezniki, ako hočemo v doglednem času kaj smotrenega doseči na obrtnem in industrijskem polju. O tej zadevi je že pisal profesor M. Presl v svoji knjižici: »Namen, razvoj in organizacija obrtnega šolstva drugod in pri nas« (l. 1920) ter je podal lepe misli, nasvete in načrte. Podal nam je takorekoč svoj program v zadevi ustanavljanja novih obrtnih šol in zavodov.

Prof. Presl razvija sledeče misli: Pri upravi in organizaciji obrtnega šolstva ne smemo cepiti naših sil, ne denarnih, ne duševnih. Zato moramo obrtno šolstvo organizirati tako, da bo enotno v svojem ustroju, a vendar urejeno tako, da bo popolnoma odgovarjalo vsem različnim zahtevam in potrebam naših tako različnih pokrajin. Vodstvo naj bi bilo enotno ter podrejeno ministrstvu za trgovino in industrijo. Imenovano ministrstvo pa ima po vseh pokrajinah (v Sloveniji v Ljubljani, v Hrvaški v Zagrebu, v Srbiji v Belgradu) svoje samostojne oddelke za obrt, trgovino in industrijo. Od tod se potem dirigira celoten, harmoničen razvoj na obrtnem šolskem polju za celo pokrajino.

Uprava obrtnega šolstva naj bi bila forej v glavnem združena v ministrstvu za trgovino in industrijo, vendar tako decentralizirana, da je lahko mogoč vsak svoboden, brezhiben razvoj v posameznih pokrajinah. Zgled za to naj nam bo Švica s svojimi kantoni, kjer se je v posameznih kantonih obrtno šolstvo razvilo do najmanjših obrtnih skupin.

Ker pa se ministrstvo za trgovino in industrijo največ bavi s tehničnim in gospodarskim pospeševanjem obrti (industrije), zato je ono najbolj poklicano, da tudi didaktično pospešuje razvoj obrtnih učilišč in sličnih sorodnih inštitucij, ako hočemo, da dosežemo v razmahu obrti in industrije zaželjene uspehe. Seveda pa se mora vedno in povsod ozirati na lokalne (krajevne) potrebe in razmere; ne sme se delati vse po enem kopitu.

Tako bomo polagoma ustvarili lep razvoj obrtnega in strokovnega šolstva, ako bomo pametno, previdno in trezno opazovali naše potrebe in zahteve. Zato pa je treba v prvi vrsti napraviti skrbno in natančno preštudiran program, načrt, ki bo

velikopotezen in se oziral na vse panoge, pa tudi na vse pokrajine, tako glede klimatičnih, geografičnih, gospodarskih in tudi kulturnih razmer.

Tako bi bil delokrog pokrajinskega oddelka za obrtno šolstvo v Sloveniji približno sledeči: Obsegal bi tako legislativo (zakonodajo) in administracijo vsega obrtnega šolstva v vsej Sloveniji. Njegovi posli bi bili sledeči: Nadzorstvo za celotno obrtno šolstvo. To nadzorstvo pa bi se ne omejevalo zgolj na navadno, vsakdanje inšpiciranje, tamveč bi moralo zares tudi samostojno, inicijativno delati. Tako bi bile agenode obrtnega inspektorata za Slovenijo približno sledeče: določevanje programov, izdelovanje učnih načrtov za vse panoge obrtnega šolstva. Semkaj bi spadala tudi sestava učne metodike za vse vrste obrtnega šolstva. Nadzorstvo bi moralo skrbeti predvsem za izobrazbo in naraščaj dobro kvalificiranega in strokovno res izobraženega učnega osebja (učiteljev, profesorjev, inženjerjev, umetnikov, kiparjev, slikarjev, arhitektov in sploh vseh vrst strokovnjakov). Dalje bi moralo obrtno nadzorstvo skrbeti in se zanimati za vse splošne zadeve kakor n. pr. razne učne prireditve, tečaje, potovanja, ekskurzije obrtnikov v druge države itd.

Nadaljnja jako važna točka obrtnega inspektorata bi bila, skrbeti za vse učne pripomočke, učila, predloge, vzorce, za obrtno literaturo, zlasti pa za nove, moderne učne knjige. Tako pa je danes v tem oziru vse zanemarjeno in brez pravega vodstva ni smeri. Samo en zgled: Tehnična srednja šola (= višja obrtna šola) v Ljubljani silno boleha na tem, ker nima nobenih učnih sredstev. Manjka ji raznih risarskih predlog, manjka ji na strojnem oddelku raznih obrazcev in detajlov, na stavbnem oddelku in na vseh drugih — vse prazno. Ravnatelj sam ne more nabaviti potrebnih učil, ker nima denarja, kajti stavljeni kredit so mu v Belgradu črtali za polovico, ker ne umevajo še potrebe obrtnega šolstva.

Zato bi morala biti tukaj čisto samostojna oblast, ki bi se bavila samo s potrebami obrtnega šolstva v Sloveniji in v sporazumu z ministrstvom tudi poskrbela za vse, kar je nujno potrebno. Obrtno nadzorstvo bi moralo skrbeti za statistiko obrtnega gibanja najprej v Sloveniji, potem v vsej državi in nato po vsem svetu. Skrb za strokovno-obrtno literaturo sem že prej omenil. In ena najvažnejših točk v programu obrtnega nadzorstva bi bila: skrb za izdajo centralnega lista za obrtno šolstvo v Sloveniji — oziroma v vsej Jugoslaviji. Obrtno nadzorstvo kot samostojni oddelk bi sodeloval pri obrtni zakonodaji: Imel bi v natančni evidenci

vse obrtno-učno osebje v vsej državi. Obrtno nadzorstvo bi skrbelo za obrtne razstave doma in v inozemstvu.

Imeli bi svoj centralni obrtni zavod v Ljubljani (poleg obrtno-pospeševalnega urada), s katerim bi bil združen obrtni muzej in razni zavodi za domačo industrijo (pletarstvo, lončarstvo, kitarstvo, slavninarstvo, suha roba). Obrtno nadzorstvo bi v njegovem delovanju podpirala centralna komisija, ki bi bila sestavljena iz članov obrtnega nadzorstva, iz obrtnikov in drugih strokovnjakov ter pedagogov. Centralna obrtna komisija bi podajala ministrstvu strokovne nasvete v vseh obrtno važnih zadevah, posebno pri obrtni zakonodaji, pri organizaciji obrtnega šolstva itd. Zato bi bili v centralno obrtno komisijo poklicani v prvi vrsti možje, ki so že izkušeni na polju narodnega gospodarstva, potem strokovnjaki-tehniki, inženjerji, umetniki, ki že imajo didaktične in življenjske izkušnje, ki natančno poznajo naše gospodarske, industrijske in obrtne razmere vseh panog v Sloveniji in v vsej državi. Tako bodo mogli interese obrtnega šolstva tudi pravilno, smotreno zastopati. Centralne obrtne komisije bi imele torej zelo dalekosežen delokrog, veliko inicijativno bazo in priliko v vsakem oziru pri snovanju in izpeljavi obrtnega šolstva. Zato bomo o tej centralni komisiji še prihodnjč govorili.

(Dalje sledi.)

R.

Ruske zadruge pod boljševiškim režimom.

Revolucija, ki je izbruhnila oktobra 1917 je pustila ruskemu združništvu isti značaj, kot ga je imel prej. Položaj pa se je spremenil l. 1919, ko je vzela sovjetska vlada sama oskrbo prebivalstva v roke. Zadruga so bile postavljene pred dejstvo, da je hotela vlada sama preostanek industrijskih ter poljedelskih proizvodov dodeliti konsumentom ter tako uničiti vso trgovino.

Razvoj delavskih zadrug in njih združitvev s prejšnjimi so imele za povod, da so zadruga postale navadne državne razdeljevalnice. Kreditne zadruga so se odpravile, poljedelske in obrtne pa so se strnile s konsumnimi. Po teh in po njeni centrali, imenovani centrosojuz, je delila sovjetska vlada živež prebivalstvu. Te zadruga so morale od vlade predpisane količine živil pobirati od producentov in jih razdeljevati med konsumente. Ker so bile splošne državne razdeljevalnice, je moral biti član vsak, in so bile torej prisilne zadruga. To pa se ni držalo dolgo. Ta sistem je namreč

poplona uničil produkcijo in izmenjavo blaga, kar je dalo za posledico nužno preureditev istega.

Leta 1921 začenja nova gospodarska politika sovjetov, ki je zopet vzpostavila zasebno zadružništvo. Splošnim prisilnim konsumnim zadrugam se je zopet podelilo pravo nakupa, dobave in izmenjave blaga. Polagoma postane centrosojuz nekaj državnih monopol in glavni državni dobavitelj, na katerega se morajo obračati vsi zainteresirani brez izjeme. Da se more ta tudi v finančnem oziru postaviti na trdno podlago, se mu je dalo dovoljenje do ustanovitve prve zasebne banke. Dobil je tudi pravico neposrednega stika z inozemstvom.

Akoravno je sovjetska vlada dala konsumnim zadrugam in njih centrali obilo predpravil, vendar niso došle do prejšnjega stanja. Vzrok bo pač iskati v tem, da so izgubile prejšnji zasebni značaj in so bile postavljene na stališče splošnega in prisilnega članstva vseh. Masa prisiljenega članstva organizacije se pač z daleka ne more istovetiti s prostovoljno, ki ima v sebi življensko moč in potemtakem veselje do dela. To se je uvidelo tudi v Rusiji, kar kaže ustanavljanje »prostovoljnih« konsumnih zadrug v okvirju splošnih prisilnih. Kljub temu pa opazamo velik vpliv, ki ga izvajajo sovjeti na konsumne zadruge in njih centralo. Pridržali so si pravico, pošiljati svoje delegate v odbore, ki imajo isto pravico kot izvoljeni. Na kongresu centrosojuz, ki se je vršil meseca novembra 1921, je bilo od 238 navzočih delegatov, 122 z glasovalno, ter 47 s posvetovalno pravico komunistične stranke. Formalno so sicer zadruge samostojne, dejansko pa stojijo pod najširšim vplivom boljševiškega režima. Ker se morajo poleg tega še boriti z obstoječimi žalostnimi gospodarskimi razmerami, si lahko predstavljamo njih položaj. Kljub temu pa izkazuje statistika štirih zadnjih mesecev leta 1921 12,035.605 zlatih rubljev prometa. Večinoma se je obratovalo s tekstilijami, gospodarskimi potrebščinami, tobakom, sladkorjem, čajem, kavo itd. Trgovinsko se udeležuje s papirjem, porcelanom, stekleno robo, kovinskimi izdelki, lesom, kožami in podobnim blagom.

Centrosojuz ima dandanes, kakor že poprej omenjeno, trgovske zveze z inozemstvom. V poštev prideta tukaj predvsem Anglija in Francija. Tudi principiarno je z vstopom na svetovno pozorišče dosegel priznanje na zadružnem kongresu v Bazelu v jeseni lanskega leta, kjer so se priznali njegovi delegati.

Centrosojuzu se je tudi posrečilo, pridobiti svoje predvojne podružnice v inozemstvu. Voditelji teh, ki so večinoma predvojni strokovnjaki ruskega zadružništva, se

pa za enkrat še niso odločili v njem sodelovati radi nestalnih razmer. Trgovski stiki z inozemstvom pa so važni radi tega, ker primanjkuje ruskemu zadružništvu kapitala, vsled česar išče kredita v inozemstvu, da omogoči uvoz v Rusijo in pa izmenjavo inozemskega blaga z domačimi surovinami. Svenska Aktiebolaget v Stokholmu mu je že dala večji kredit.

Tudi kreditne, poljedelske in obrtne zadruge so se začele v tem letu poživljati. Početkom januarja tega leta imamo v Rusiji že 7500 poljedelskih zadrug z nad 1 milijonom članov. Njih centrala se imenuje selkosojuz, ki ima svoj sedež v Moskvi in obsega nekako 100 zvez. V 4 mesecih je nakupil za 250 milijard rubljev in prodal za 54 milijard rubljev blaga. Glavni namen mu je, zbirati kmetijske proizvode. Važno je predvsem to, da ni stal nikdar pod takšnim vladnim vplivom kot centrosojuz. Za uspešen razvoj mu pa primanjkuje kapitala. Zavzema se močno za zopetno vzpostavitev kreditnega zadružništva ter za ustanovitev splošne zadružne osrednje banke, po načinu nekdanje Narodne banke v Moskvi.

Obrtne zadruge, katerim pripada v Rusiji močno razvita domača obrt, so v opisanih bojih najmanj trpele. Uničene so bile samo velike staroruske centrale. V juliju 1921 najdemo že 6094 različnih obrtnih zadrug. Sovjetska vlada je po dolgem cbotavljanju tudi tem dovolila ustanovitev centralne zveze.

Izza septembra obstoja tudi že vse-ruska zveza lesnih zadrug. (Vsekoljez). Boriti se pa ima z od vlade ustanovljenim lesnim trustom.

Podali smo kratek opis sedanjega ruskega zadružništva, v kolikor so nam razmere znane po nemških virih. Razvidno je, da igra rusko zadružništvo s svojimi centralami važno vlogo pri gospodarski obnovi te največje slovanske države. Videli smo, da se kljub vse uničujoči revoluciji ni dal potlačiti, temveč da je zopet vstal, podpiran od istega režima, ki ga je poprej zatiral. V novi Rusiji ima njeno zadružništvo pričakovati obilnega razmaha in lepo bodočnost.

Industrijska Švica.

Švica meri 41.298 km² ter ima okrog 4 milijone prebivalcev. Od tega je 1³/₄ milijona strokovno zaposlenih, in sicer pol milijona delodajalcev, 1 milijon delavcev, od katerih je zaposlenih pol milijona v industriji, in petina milijona uradništva. Poljedelcev je nekako pol milijona. Iz te statistike je razvidno, da se največji del pre-

bivalstva bavi s trgovino in industrijo, in samo osmina s poljedelstvom.

Švica pridelava jako malo surovin. Istotako je obdelavanje zemlje vsled nepovoljnega podnebja ter kamenitih tal navezano na velike težkoče, pač pa vsled obširnih pašnikov pripravno za živinorejo. Vsled teh dejstev mora Švica uvažati veliko množino življenjskih potrebščin ter surovin. Transportne prilike so vsled gorate površine v težkem položaju, poleg tega pa nima izvzemši Rena nikakih pripravnih vodnih cest. Ker je tudi odrezana od morja, je navezana glede pristanišč na dobro voljo sosedov. Iz navedenega je jasno, da morajo delodajalci in delavci uporabiti vso energijo, da premagajo nepovoljno stanje industrije vsled naravnih nedostatkov in da izdelki kljub uvoznim stroškom lahko konkurirajo s svetovnim trgom.

Dobro razviti promet, trgovina in industrija so v tesni zvezi s političnim razvojem te države. Stoletne borbe so zedinile tri po jeziku, običajih in veri različna plemena. Neprestani boji z močnimi sosedi ter rabuke po celi Evropi so prinesle Švici samostojnost in mogočen narodni odpor za obrambo svojih meja. Politična borba je sedaj sicer končana, geografske meje pa so prestale težko skušnjo med svetovno vojno. Preostal pa je drug boj, ki traja že stoletja, in to je boj proti močni industriji velikih držav, katera se trudi, da uvozi svoje izdelke v Švico samo ter ji poleg tega izmakne trg za izvoz. Da je v stanju eksistence, mora švicarska industrija izvažati, njeni proizvodi pa morajo biti taki, da zamorejo konkurirati z inozemskimi tekmeči. Kakor je politična borba privedla državno organizacijo do viška, tako je neprestan boj na polju industrije pripomogel tej do visokega razvoja. Njeni izdelki se sicer ne morejo meriti z izdelki sosednjih držav glede količine, pač pa glede kakovosti, predelave materiala in cen, tako da lahko uspešno konkurira ne samo doma temveč tudi na svetovnem trgu z inozemstvom.

Da je Švica dosegla tolik izvoz, ima v veliki meri zahvaliti svojim podružnicam v inozemstvu, ki stoje pod njeno upravo. Večinoma vse večje industrijske panoge so osnovale filijalke v inozemstvu. Skušnja pa kaže, da take podružnice glede sposobnosti ne stoje tako visoko kot domača industrija. Karakteristično za švicarsko industrijo je to, da se je prilagodila posameznim krajem in prebivalstvu. V mnogih tovarnah, in to predvsem podeželskih krajih, je zaposleno že več generacij iz istih rodbin, tako da otroci nasledujejo mesta starišev. Vsled tega najdemo pri teh ljudeh neko prirojeno sposobnost, ki se ne pridobi z učenjem. To opazamo predvsem

pri industriji ur, vezenin itd. Dobro razvita je tudi domača industrija.

Švicarji so znani kot marljiv, skromen in štedljiv narod. Narodna imovina je znašala pred vojno okrog 20 milijard frankov. V trgovini in industriji je delovalo nad 6 tisoč delniških družb s kapitalom od 4 milijard frankov. Na drugi strani imajo dobro uradništvo, izvrstno naobraženo tehnično osebje, dobre osnovne, srednje in visoke ter tudi trgovske in obrtne šole.

Kar se tiče razmerja naše države do Švice, imamo krasno priliko do izmenjave blaga. V Švico se lahko uvaža: žito, meso, živina, jajca, slive, vipo, kože, rude, volna, les ter izdelki domače obrti. Obratno pa lahko ona uvaža v našo državo svoje industrijske izdelke kot: poljedelske stroje, motorje in parne stroje, tekstilne stroje, aluminijsko robo, ure, kemične in elektrotehnične izdelke, tekstilije, vezenine, obutev itd. Industrijska Švica in agrarna Jugoslavija bosta vsekakor v bližnji bodočnosti vsled medsebojnih trgovskih stikov veliko pripomogli h konsolidaciji Evrope.

Denarstvo v Češkoslovaški.

Z ustanovitvijo češkoslovaške države so bili postavljeni tisti denarni zavodi, ki niso imeli sedež in centralo v državi in niso bili podružnice kake dunajske centrale, pred težavno in nepričakovano nalogo financiranja novega državnega sistema. To nalogo so prevzele predvsem tri velike bančne skupine, in sicer: Živnostenska banka, Praška kreditna banka in Češka industrijalna banka. Iz razvoja teh skupin spoznamo stanje celokupnega bankarstva republike.

Živnostenska (Obrtna) banka je glavna finančna moč države. Že dejstvo, da je bilo njeno ravnateljstvo pod avstrijskim režimom vsled obtožbe veleizdaje dolgo časa internirano, je vtisnilo temu zavodu pečat narodnega mučeništva in s tem povzdignilo njegov ugled pri Čehih. Narodni demokrati, ki veljajo za ustanovitelje češkoslovaške države, so pod prvim ministrskim predsednikom dr. Kramářem pritegovali za zgradbo države potrebna finančna sredstva od te banke. Ker je bila na drugi strani znana tudi takratna finančna politika, znani finančni minister dr. Rašín je bil namreč pred in po svoji ministrski karieri njen upravni svetnik, si je vsled izkušenega vodstva pridobila neizmerno sredstev. Medtem ko so druge domače banke po ločitvi valute z markacijo bankovcev od skupne bivše avstro-ogrske zašle čestokrat v resno skrb, kako zalagati nanje navezana industrijska podjetja z denarjem in so od centra odrezane dunajske

podružnice vsled pomanjkanja kapitala šle svojemu koncu nasproti, je ponujala Živnostenska banka milijonske kredite in s tem započela gospodarsko politiko, ki jo je privedla do današnje veličine. Pomanjkanje kapitala je prisililo industrijska podjetja, da so opuščala dosedanje bančne zveze ter se podajala pod okrilje te banke. Tudi nemška industrija se je navezala na njo iz istih razlogov kakor tudi vsled davčnih. Tako je dobila Živnostenska banka v roke celokupno industrijsko skupino avstrijske »Bodenkreditanstalt«. Ravnatelj zadnje je danes popolnoma formalno podrejen generalnemu ravnatelju Živnostenske banke. Ko je morala nadalje Češka eskomptna banka, katere delnice so bile do prevrata deponirane pri »Nižjeavstrijski eskomptni družbi«, svojo formalno samostojnost pretvoriti v dejansko, je prišla Živnostenska banka zopet na svoj račun. Češka eskomptna banka je namreč prevzela podružnice Avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt na češkoslovaškem ozemlju, ki je prvi po osamosvojitvi češkoslovaške valute kapituliral in tako dosegla zveze v sijajen prospeh češko-nemške industrije. Ta transakcija je bila omogočena na ta način, da se je nadomestila dunajska kontrola po Nižjeavstrijski eskomptni družbi z interesno skupino Živnostenske banke, katera je s to potezo razširila svoj vpliv na celo vrsto podjetij.

Razvoj Živnostenske banke kot zaščitnice države seveda ni bil po volji drugim češkim bankam. Vsled tega so se skušale zadnje od časa do časa združiti, kar je bilo čestokrat uspešno, kot n. pr. pri Češki industrijalni in Poljedelski banki, včasih pa tudi brezuspešno, kot v slučaju Praške kreditne in Češke agrarne banke. Industrijska politika Živnostenske banke je služila Praški kreditni banki za vzgled, od česar pa ta ni imela mnogo dobička. Kljub temu pa je plačevala zadnja višje dividende kot druge velebanke in se je tudi izognila deviznemu kartelu, ki so ga sklenile Živnostenska banka, Češka eskomptna banka in Češka unionska banka. Zadnja je edina velebanka z izključno nemškim vodstvom. Šele l. 1921. je plačala procentualno iste dividende kot prej omenjene banke.

Češka industrijalna banka je zavod s precejšnjim kapitalom, a manjšo agilnostjo. Združila se je s Poljedelsko kreditno banko, katere delnice so bile večinoma v plemenitaški in cesarski posesti. Vsled te pridobitve se je Češka industrijalna banka ustalila v sladkorni in tekstilni industriji vzhodne Češke. Kljub temu pa stoji z ozirom na Živnostensko, Češko eskomptno in Češko industrijalno banko na drugem mestu.

Nemški denarni trg Češkoslovaške reprezentira razen Češke eskomptne banke še 50 let stara Češka union banka. Ta je banka nemške tekstilne, gablonske in porcelanske industrije, nima pa zdaleka toliko industrijskih podjetij kot prva.

Omeniti bi bilo samo še Angleško-češko banko, ki je prevzela češkoslovaške podružnice dunajske Anglo banke in katere edina delničarka je banka of England. Drugi češki denarni zavodi so pa predvsem samo lokalnega pomena.

Davčne zadeve.

Novo davčno-pravne odredbe v finančnem zakonu za leto 1922/1923.

(Objava trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani.)

Finančni zakon za leto 1922/23 vsebuje poleg proračunskih določb v glavnem določila začasnih zakonov o proračunskih dvanajstih letih za leti 1921 in 1922, uvaja pa poleg tega tudi nove davčno-pravne odredbe, ki se tičejo sledečih davkov:

I. Zemljarina.

Enotni državni pribitek, določen v začasnem zakonu z dne 27. junija 1921 na 120%, je zvišan na 150% (čl. 152, št. 1).

II. Hišna najmarina.

15% hišna najmarina, ki se je pobirala od poslopij, obdavčenih po zakonu z dne 28. decembra 1911, drž. zak. št. 242, je ukinjena (št. 164). 2. Globa, zapretna posestnikom, ki na uradni poziv ne vložijo napovedi o hišni najemnini, se zvišuje od 20 K na izmero do 100 Din (čl. 152 zadnji odstavek).

III. Dohodnina.

1. Davčni minimum, to je znesek, s katerim se prične dolžnost plačevati dohodnino, je tudi za leto 1922 izjemoma določen na 10.000. Ta minimum pa ne velja za službene prejemke zasebnih nameščenec, ki se obdavčijo po določenih čl. 139. Citacija čl. 115 pri čl. 155 št. 3, ki obravnava obdavčenje službenih prejemkov zasebnih nameščenec, je očitvidno le tiskovna pomota, ker se more določilo tega člena uporabljati edino le v zvezi s čl. 139 fin. zakona. Po čl. 139 so oproščene davka tudi draginske doklade zasebnih nameščenec, v kolikor ne presegajo pri enakih družinskih razmerah draginjskih doklad drž. nameščenec. Splošnega merila se za obdavčenje službenih prejemkov zasebnih nameščenec ne more postaviti, ker se ravna odmernost postava po številu družinskih članov in draginjskem razredu, po katerem dobivajo oziroma bi dobivali državni nameščenec v dotičnem kraju draginjske doklade. Zaradi točne informacije je dobro se obrniti na pristojno davčno okrajno oblastvo (glavarstva; davčna administracija v Ljubljani). Pomen te ugodnosti je velik.

IV. Plačarina.

Plačarina se po čl. 155 str. 3 finančnega zakona za 1922/23 ukinja. Odprava

pomenja bistveno olajšanje davčnega bremena zasebnih nameščencev.

V. Davščina na tantijeme.

Osebe, nameščene s službeno pogodbo proti stalni plači kot vodilni direktorji delniških družb in komanditnih delniških družb, so bili do konca l. 1921 glede prejemkov, ki so jih dobivali od družbe kot upravni svetniki itd., zavezani plačarini. Vsled odprave plačarine določa člen 154 odst. 3 finančnega zakona, da so ti prejemki zavezani, brez ozira na službeno razmerje prejemnikov, davščini na tantijeme.

VI. Invalidski davek.

a) Po členu 85 finančnega zakona za leto 1920/21 se invalidski davek ni pobiral od onih hranilnih vlog pri denarnih zavodih, katerih letne obresti niso znašale več kakor 20 Din. V finančnem zakonu za leto 1922/23 (čl. 118 zadnji odstavek) je meja davčne prostosti zvišana na 100 dinarjev. b) Po čl. 117 finančnega zakona je pobiranje invalidskega davka za enkrat omejeno na davčne predpise do konca leta 1922, odnosno za čas do 31. julija 1923.

VII. Davek na poslovni promet.

S čl. 116 finančnega zakona za leto 1922/23 se popolnoma izpreminja člen 11 zakona o davku na poslovni promet

pozivu predstojnika davčnega oblastva, izgubi pravilnik o tem davku, da so upravičeni zahtevati knjigo opravljenega prometa s pristankom davčnega odbora edino le predstojniki davčnih oblastev. Kdor ne ugodí pozivu predstojnika davčnega oblastva, izgubi pravico pritožbe proti odločitvi davčnega odbora, s katero ta sam oceni višino opravljenega prometa. Davčni zavezanci so dolžni hraniti knjigo opravljenega prometa dve leti po izplačilu davka za vsako posamezno dobo, plačilo pa se smatra za pravilno izvršeno, ako se davčnemu zavezancu v 1 letu po plačilu ne prijavi pomisleki glede pravilnosti prijave ali vodstva knjig.

Kaj je storiti davkoplačevalcem v dobi do konca leta 1922?

1. Stanovanjski list in zaznamki. Do 30. nov. t. l. morajo vsi posestniki hiš v Sloveniji in v Prekmurju vložiti sami ali po svojih namestnikih pri pristojnih davčnih oblastvih hišne in stanovanjske izkaze, če so dane v najem, za v najem neoddana poslopja pa zaznamek prebivalcev takih poslopij. Izkaze oziroma zaznamek je izpolniti po stanju z dne 15. novembra t. l. Tiskovine se dobivajo brezplačno pri davčnih oblastvih in davčnih uradih.

2. Davek na poslovni promet. Davčni zavezanci, ki so dolžni voditi za davek na poslovni promet knjigo opravljenega prometa, poleg trgovskih družb, zadrug itd. vsj obrati, katerih promet je presegel v letu 1921 vsoto 360.000 Din, in omenjenega davka za III. četrtletje t. l. do 30. oktobra t. l. še niso opremili, naj to naknadno store, da se ognejo kaznim in si ohranijo pravico pritožbe, ako bi se njihova prijava ne spoznala za pravilno.

Prijava naj se napravi po vzorcu A, objavljenem v razglasu finančne delegacije

z dne 22. maja 1922, št. A 6/3 ex 22 (Uradni list z dne 3. junija 1922 št. 59) v 3 izvodi, od katerega obdrži davčni urad dva izvoda, enega pa vrne plačniku kot pobotnico. Knjige opravljenega prometa davčni urad ne sme zahtevati, ker je za to upravičen po čl. 116 finančnega zakona za leto 1922/23 na podstavi odločbe davčnega odbora edino le predstojnik davčnega oblastva.

3. Dospelost direktnih davkov. Dne 1. novembra t. l. so dospeli v plačilo direktni davki za 4. četrtletje 1922. Davčni uradi so upravičeni jih po 14. novembru prisilno iztirjati in zaračunati poleg 6% zamudnih obresti še za opomin 4% od tirjanega zaostanka.

4. Napovedi za hišno najemnino. Hišni posestniki, ki še niso vložili napoved o najemnini za leto 1923 oziroma za leto 1923/24 — teh je še precejšnje število — naj čimprej zadoste svoji dolžnosti, ker se jim bo pri pogonu teh napovedi stavil rok le 3 dni in zapadejo kazni do 100 Din, ako bi tudi na pogon ne vložili v 3 dneh napovedi. Vrhtega bi davčno oblastvo moglo uradno sestaviti napoved in si zaračunilo za to delo efektivne stroške uradnega odposlanca.

Društveni vestnik.

Seja širšega odbora. Ministrstvo notranjih del, oddelek za Slovenijo, v Belgradu je z odlokom št. 10.456 z dne 5. oktobra t. l. odobrilo spremembo pravil JOZ. S tem je potrjen tudi širši odbor. Prva seja tega širšega odbora se vrši v nedeljo dne 26. novembra ob 4. uri popoldne v Rokodelskem domu v Ljubljani. Te seje se imajo po pravilih udeležiti poleg članov izvršilnega odbora tudi načelniki posameznih Obrtnih zvez. Okrožnice v tem smislu so se že razposlale in prosimo nujnega odgovora.

Uradne ure. Tajništvo Jugoslovanske Obrtne zveze v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3 (poslopje Zadrugne zveze), uraduje odslej v zimski dobi vsak dan od 8. do 11. ure dopoldne.

Novo mesto. V nedeljo dne 5. t. m. se je tudi pri nas ustanovila Obrtna zveza. Pristopilo je takoj 21 članov. Prva seja bo 19. t. m., na kateri bomo določili delovni program.

Tržič. Občni zbor Obrtne zveze za Tržič in okolico se bo vršil dne 19. novembra ob 9. uri dopoldne pri g. Karl Rueh. Dnevni red je: Poročila predsednika, tajnika in blagajnika, volitev novega odbora in slučajnosti. V slučaju, da je ob določeni uri občni zbor nesklepčen, se vrši pol ure pozneje drug občni zbor z istim dnevnim redom, ki bo veljavno sklepal ne glede na število članov. — Vabimo vse obrtnike, da se tega občnega zbora polnoštevilno udeleže, ker se bodo obravnavala razna važna vprašanja z ozirom na bodoče delovanje zveze. Nezadovoljnosti je od dne do dne več, Belgrad nas izmozgava in ne kaže nikakega razumevanja za naše kulturne ustanove, nema para za naše potrebe. Svoobodno pridružene je zadel bič majorizacije. Obrtniki, strnimo naše vrste v bran proti režimu! — Teden dni po občnem zboru

dne 26. t. m. pa priredimo ob 6. uri zvečer zabavni večer s srečolovom istotam. Igrajo tamburaši. Vstopnina 2 Din za osebo. Ker je čisti dobiček namenjen v splošne obrtne in gospodarske namene, vabimo k obilni udeležbi.

Opći privrednički savez za Jugoslavijo. Pripravljalni odbor za ustanovitev tega saveza nam je poslal načrt programa in organizacije. Interesentom je na vpogled v našem tajništvu med uradnimi urami.

Raznoterosti.

Učenec. 15 letni fant bi rad vstopil kot učenec v mizarsko obrt. Natančnejše podatke se dobi v tajništvu Jugoslovanske obrtne zveze med uradnimi urami.

Povišanje stojarine. Južna železnica zviša s 15. novembrom stojarino na vseh njenih postajah naše države na 10 Din za vagon in uro pri vseh onih vozovnih pošiljkah, ki se ne iztovorijo v 48 urah.

Dinarska veljava v trgovskih knjigah. Na podlagi naredbe ministrstva za trgovino in industrijo so vsi zavodi, ki so zavezani javnemu polaganju računov, dolžni voditi svoje knjige in zaključne račune v dinarjih in sicer od 1. januarja 1923 naprej.

Novčаницe po četrt dinarja. Ministrski svet je pooblastil finančnega ministra, da izda v najkrajšem času nove državne novčаницe po četrt dinarja in sicer 200 tisoč komadov.

Dohodki državne trošarine. Dohodki državne trošarine znašajo meseca septembra: v Srbiji in Črni gori 16.966.989 Din, v Hrvatski in Slavoniji 22.218.697 Din, v Bosni in Hercegovini nad 6 milijonov Din, v Sloveniji 14 milijonov Din, v Vojvodini 18.893.835 Din, v Dalmaciji 6.140.078 dinarjev. Celokupni dohodki znašajo torej 82.249.043 Din.

Obrtni tisk v Jugoslaviji. V naši državi izhaja sedaj 10 obrtnih časopisov i. s.: v Belgradu: Pokret, dnevnik; Zanatlija, tednik; Zanatlijski list, mesečnik; v Zagrebu: Obrtni Vijesnik, Mlinar SHS, Postolarski list, Dimnjačar, Zagrebački brijač i vlasuljar; v Ljubljani: Obrtni vestnik in Jugoslovanski obrtnik.

Brezžični brzojav. V naši državi se bo zgradila velika radio-postaja v Belgradu, poleg te pa še manjše v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Cetinjah, Novem Sadu in v Skoplju. V navedenih mestih bodo tudi še radiotelefonske postaje, potom katerih se bodo dostavljali borzni tečajji in cene svetovnih trgov. Vsi pri pristojnem ministrstvu vpisani naročniki bodo lahko uporabljali oboje vrste postaj.

Podražitev vžigalic. Uprava državnih monopolov, oddeljenje prodaje, v Belgradu, objavlja z naredbo z dne 21. oktobra t. l., da je upravni odbor Samostalne monopolne uprave na svojem 89. sestanku z dne 21. oktobra t. l., z odobrenjem finančnega ministra z dne 28. oktobra 1922, izdal odlok, da se poviša monopolna taksa na vžigalice, in sicer za eno škatlico parafinskih vžigalic (100—120 drvic) od Din 0.35 na Din 0.45; paraf. vžig. (100 do 110 drvic) od Din 0.32 na Din 0.41; paraf.

vžig. (70—80 drvic) od Din 0.22 na Din 0.26; paraf. vžig. (50—60 drvic) od Din 0.20 na Din 0.24; žvepljenih vžigalic (120 do 130 drvic) od Din 0.32 na Din 0.42; švedskih normalnih vžigalic (60—65 drvic) od Din 0.30 na Din 0.42; švedskih malih vžigalic (50—55 drvic) od Din 0.28 na Din 0.40. — Poleg tega so se z istim odlokom in odobrenjem finančnega ministra odredile sledeče maksimalne cene za vžigalice iz domačih tovarn, in sicer za eno škatljico parafinskih vžigalic (100 do 120 drvic) Din 0.70, paraf. vžig. (100 do 110 drvic) Din 0.75; paraf. vžig. (70—80 drvic) Din 0.50; paraf. vžig. (50—60 drvic) Din 0.50; žvepljenih vžigalic (120 do 130 drvic) Din 0.75; švedskih normalnih (60—65 drvic) Din 0.75; švedskih malih (50—55 drvic) Din 0.75.

Trgovinska pogodba s Poljsko.

V Varšavi se je 23. oktobra sklenila trgovinska pogodba med Poljsko in našo državo. Važna je ta pogodba predvsem zaradi tega, ker v naši državi primanjkuje za industrijo surovin, katere bo sedaj lahko dobavila iz valutno nizko stoječe Poljske.

Pogodba velja eno leto ter se lahko potem avtomatično podaljša. Poljska dovoljuje uvoz vseh proizvodov iz Jugoslavije v okvirju tamkaj veljajočih naredb. Izvažali bomo tudi lahko v neomejeni množini vino, katerega sedaj nismo mogli vsega odati. Nasprotno bomo mi lahko dobavili iz Poljske predmete, katerih izvoz je sicer prepovedan. Naša sladkorna industrija ne krije povsem domačih potreb. Ker je ta v Poljski na jako visoki stopnji, ga lahko ona v veliki meri izvažata. Za letošnji izvoz je pripravljenega okrog 100.000 vagonov. Poljski sladkor je vsled nizke valute in cenih delavskih moči veliko cenejši od češkoslovaškega ali drugih držav. Po pogodbi bomo dobivali tudi nafto, olje in parafin. Omeniti je tudi poljsko tekstilno industrijo, ki bo lahko zalagala naš trg. Sukno, za katerega se plača pri nas 300 do 400 Din, stane n. pr. v Lodžu 80 do 100 Din po tovarniških cenah. S to pogodbo smo stopili korak naprej k naši gospodarski konsolidaciji.

O železnicah.

Odigrava se doba stoletja po početku železnic. Kakšen velikanski kulturni napredek da je s tem v zvezi, se ne da tako lahko popisati. Jurij Stephenson, ki je živel od leta 1781 do 1848 na Angleškem, se je prvi pečal z iznajdbo lokomotive v letih 1814 do 1830. Prva železnica v dolžini 48 km, Liverpool—Manchester v Angliji, je bila otvorena 30. septembra leta 1830. Stephenson je vodil prvo lokomotivo sam. Hitrost te lokomotive je znašala že tedaj 48 km na uro. Razume se, da je bila vsa ta naprava tedaj še jako primitivna in se zdaleka ne da primerjati z napravami današnje moderne tehnike. Ko so posamezne države uvidele veliko korist teh novih naprav, so začele tudi one graditi železne ceste.

Prve železnice so se gradile seveda le po ravninah brez velikih ovir. Bivša Avstrija je zgradila železnico Dunaj—Ljubljana v letih 1842 do 1848, izvzemši progo preko Semmeringa, katero je napravila v l. 1849 do 1854. Tu se je zgradil za tedanje

čase največji predor v dolžini 1450 m. V ta čas spada tudi iznajdba lokomotive za gorske proge. Pozneje se je zgradilo nebroj drugih velikih predorov, kakor: simploński, ki predstavlja dolžino 20 km, bohinjski, karavanski pri Podrožici itd. Velik napredek zaznamuje tudi tehnika pri graditvi viaduktov in mostov raznih konstrukcij.

Nove železniške proge so se zidale v vseh državah v veliki meri. Dandanes imamo zasebne in državne železnice. Zadnjih je nad tri četrtine. Do svetovne vojne so merile vse železniške proge okrog 1 milijon 200 tisoč kilometrov, to je približno trikratna pot od zemlje do meseca. Kar se tiče posameznih držav, jih je imela Avstrija okrog 25.000 km, Ogrska in Hrvatska z Bosno in Hercegovino pa 23.000 km. Naša država jih ima okrog 10.000 km. Na več jih poseduje Amerika v dolžini 612 tisoč kilometrov. Rusija jih ima 80.000 km. Najdaljše železnice imata Rusija, Sibirska železnica Moskva—Vladivostok, ter Amerika, Pacifiška železnica, Newyork—San Francisco, ki veže Atlantski ocean s Tihim morjem. Danes se misli tudi že na daljše direktne proge, med drugimi tudi na najdaljšo, ki bi tekla vzdolž po Ameriki med severnim in južnim tečajem kot panamerikanska železnica, in sicer od Newyorka

do Buenos Airesa v dolžini 17.000 km in od katere je zgrajena že 11.000 km. Razvoj železnic torej močno napreduje in tudi Jugoslavija se pripravlja, da zgradi nekaj najpotrebnejših železnih cest, kajti sedaj obstoječe zdaleka ne zadostujejo.

Cenjenim naročnikom!

Vsi tisti, ki še niste plačali naročnine za letošnje leto storite to takoj, ker vam sicer ustavimo list!

Odgovorni urednik Ivan Ogrin. — Izdajatelj in založnik: Jugoslovanska obrtna zveza v Ljubljani
Tiska: Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Strojno mizarstvo Peter Bizjak

v Spodnji Siški, Gosposvetska cesta 136

prevzema vse v mizarstvo stroko spadajoča dela, zlasti stavbeno mizarstvo. — Cene primerne, delo solidno, postrežba točna.

Papirna trgovina
Ivan Gajšek
Ljubljana, Sv. Petra c. 2

priporoča

in ima vedno v zalogi *trgovske in poslovne knjige*, razne bloke in pomožne knjige za obrt in trgovino lastne založbe in izdelka, pismeni, trgovski, uradni, prepisni papir, založ. šol. zvezkov, 'Tabor'.
:: *Najboljši in najcenejši pisalni stroji 'Oliver'.*

Postrežba tudi po pošti točna.

Strojno mizarstvo in koncesion. pogrebno podjetje

M. Gogala, Bled

se priporoča za izdelavo: oken, vrat, portalov, stopnic, steklenih sten, verand in pohištva in sicer od enostavne do najfinejše vrste. — Zaloga transportnih krst in prevzem pogrebnih transportov na vse strani naše države.

Uzajemna zavarovalnica

v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke. — Sprejema življenjska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč kupuje po najvišji dnevni ceni

J. Kopač, svečar v Ljubljani
Celovška cesta št. 90.

REMEC-CO

LJUBLJANA - SHS

Kersnikova ulica št. 7

Prej:

I. BANOVEC nasledniki.

Tovarna na Duplici p. Kamniku

STOLARSTVO

Upognjeno pohištvo

Prešani furnirji za stole in mizarstvo

PARKETI

Rezani les

Interurb. telefon: pisarna: Ljubljana 266,
tovarna: Kamnik 4.

Telegrami: Ljubljana Ingenieur Remec,
Kamnik REMEC-CO.

Stroji za šivanje iz najboljših tovarn
izgotovljeno moško obleko
zalogo klobukov
in drugo manufakturno blago

Cene zmerne!

Cene zmerne!

Vedno v zalogi pri

L. REBOLJ
KRANJ št. 24.

Pri meni kupljenim strojem jamčim 10 let.

Konfekejska tovarna

FRANDE družba z o. z.

Ljubljana, Emonska cesta 8.

Brzjavke: Franke, Ljubljana. Tel. interurb. 313.

Tovarna: Dunajska cesta - Stožice 48. Tel. 532.

Moderna, po češkem načinu urejena konfekejska tovarna za izdelovanje vsakovrstne moške konfekcije in raznih uniform.

Največja tovarna te vrste v Sloveniji.
Zastopstvo prvih čeških tovarn sukna.

Samo na debelo!

Sprejemajo se zanesljivi, trezni krojaški delavci.

Joško Videtič, Tržič

Kleparska delavnica.

Sprejemajo se vsa v to stroko spadajoča dela, stavbna in galanterijska. Pokrivanje vseh vrst streh in zvonikov. Zaloge galanterije so domačega izdelka. Izdelovanje ornamentov in okraskov. Napeljava vodovodov.

Postrežba točna, delo solidno, cene zmerne.

Najboljši

čevljarški vosek
„Terrax“

izdeluje

edina obstoječa tvornica v Jugoslaviji:

Jugoslavenska industrija kemijskih proizvoda d. d.
Karlovac (Hrvatska).

Od dobrega najboljšo!

Vsak čevljar naj naroči za poskušnjo!

Pošilja se v poštnih zavojih.

Jadranska banka Beograd

Dionička glavica: 60.000.000 Din. Rezerva: 30.000.000 Din.

Podružnice:

Bled, Bavdat, Celje, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelša, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, **Ljubljana**, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

Amerikanski odio. Naslov za brzjavke: **Jadranska.**

Afiliirani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

Frank Sakser State Bank, Corlandt Street 82, New-York City.

Banco Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natalos, Porvenir.

Stavbno podjetje Ivan Ogrin

Ljubljana

Gruberjevo nabrežje 8

Prevzema vsa zidarska in
druga stavbna dela

Izvršuje razne načrte in pro-
račune

Izdaja strokovna mnenja

Primerno nizke cene
Delo solidno

Telefon št. 426

GOSPODARSKA ZVEZA

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z omej. zav.

Stalna zaloga poljedelskih strojev: motorjev, mlatilnic, vitljev, slamo- in
reporeznic, brzeparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja umetnih gnojil, kolonialnega in špecerijskega
blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

➔ Lastna izdelovalnica in prekaževalnica klobas. ➔

Lastna zeljarna.

M. Kuštrin, Ljubljana

Tehniški, elektrotehniški in gumijevi predmeti na
drobno in na debelo. - Glavno zastopstvo polnih
gumijevih obročev tovarne Walter Martiny v Tu-
rinu. - Na razpolago je hidravlična stiskalnica za
mont. gumijastih obročev za tovarne avtomobile.

CENTRALA: Ljubljana, Rimska cesta 2
Telefon 588 — Brzovjavke: Kuštrin, Ljubljana.

PODRUŽNICE: Ljubljana, Dunajska cesta 20 — Telefon 470
Maribor, Jurčičeva ulica 9 — Telefon 133
Beograd, Knez Mihajlova ulica 1.

Stavbno podjetje

Ustan. 1850 **Viljem Treo** Ustan. 1850

arhitekt in mestni stavbnik

Ljubljana, Gosposvetska cesta 10

se priporoča za vsa v to stroko
spadajoča dela. — Izvršuje to-
zadevne načrte in proračune.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z n. z.

v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3

sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopa ra-
čunov, eskomptira menice itd.

Zadružna gospodarska banka

v Ljubljani

posluje začasno v prostorih Zadružne zveze

Dunajska cesta 38/I.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice,
lombardira vrednostne papirje, kupuje in
prodaja tuje valute in devize, sprejema
vloge v tekočem računu in na vložne knji-
žice ter preskrbuje vse bančne in borzne
transakcije pod najugodnejšimi pogoji. x